

nezdravih razmer. Da Francozi začno kako vojno, bati se imajo doma socialne vstaje. Zaradi tega se od Francije ni bati vojne. Po tem takem je precej upanja, da se ohrani mir.

Sedaj pridemo do glavnega vprašanja, bode li zlata veljava imela zaželeno blagodejne učinke. Glavna stvar je, kako se določi razmerje med sedanjo in novo veljavo, ali bolje rečeno, kako razmerje med zlato in srebrno vrednostjo naj se vzame za podlago. Tukaj je pred vsem dvojno mnenje, nekateri priporočajo, naj bi se vzela za podlago povprečni kurz poslednjih desetih ali sedmih let, drugi pa hočejo zopet slučajni kurz dne, ko se začne vrejevanje. To in ono se nam ne zdi pravično. Cena srebru je poslednjih deset let vedno padala, zato bi bila vsekaka povprečna cena, ki bi se vzela za podlago previsoka v primerji s sedanjimi razmerami. Kurz, ki bode še le kacega posebnega dne, pa tudi ni primeren, ker bi židovski kapitalisti že skrbeli na borzi, da bi bil zanje ugoden. Pomisliti je pa treba, da cena srebru ne neha padati z istim dnem, ko se uvede nova veljava, temveč se je še bati, da bode hitreje padala v primeri k zlatu ali z drugimi besedami, da se zlato podraži, ko ga bode treba veliko nakupiti. Cena vsacemu blagu namreč poskoči, če se zelo poprašuje po njem.

To vprašanje je pa večje važnosti, nego bi si kdo mislil. Vedeti treba, da je naša država močno zadolžena. Skoro od vseh teh dolgov pa plačujemo obresti v srebru, pozneje jih bomo morali pa v zlatu. Večina upnikov biva v inozemstvu. Denar za obresti torej v veliki množini roma v inozemstvo. Če je cena srebru nizka so na škodi ti upniki. Pozneje bode pa to drugače. Obresti se bodo plačevale v zlatu. Če se poniža cena srebru bode previsoka tista cena, ki se vzame za podlago novi veljavi. Lahko se torej prigodi, da bi država potem leta na leta morala plačevati od svojih dosedanjih dolgov prevelike obresti v korist inozemskim največ židovskim kapitalistom. To bi seveda čutili davkoplačevalci. Vlada je bila sklicala enketo na Dunaj, da jo je poprašala za mnenje. Žal da je v tej enketi bilo največ kapitalistov, ki pričakujejo od visokega razmerja dobička. Poklicani so pa bili seveda tudi nekateri drugi, zlasti profesorji, ki poznajo narodno gospodarstvo le iz teorije. Premalo se je vlada pri sklicanju te enquete ozirala na produktivne stanovce.

Mi vsaj z nekakim strahom pričakujemo nove veljave. Ta strah je tembolj opravičen, ker kapitalisti imajo velik vpliv na vlado, pa tudi na nekatere stranke državnega zbora, poleg tega pa imajo moč časopisja na svoji strani. Kapitalisti pa tudi to vprašanje bolje razumejo, nego drugi stanovi in bode torej lažje branili svoje koristi. Zatorej se obračamo do naših zastopnikov, da naj vso stvar dobro prevdarijo in se ne dajo zapeljati z medenimi besedami, katere bodo zlasti slišali od leve, ki je nekaka zastopnica kapitalistov. Bolje je, če se stvar še odloži, nego bi se neugodno rešila, kajti pozneje bi se popraviti ne dala. Po toči ne pomaga več zvoniti.

Politični pregled.

Štajersko. — V deželnem zboru je bila se vnela huda debata o predlogu šolskega odseka, da se vlada pozivlje, da gleda, da se bode bolj gojila nemščina po slovenskih šolah in da se učiteljem dovolijo nagrade, če bodo posebno gojili učenje nemškega jezika. Slovenski poslanci so z vso odločnostjo ugovarjali temu predlogu, ali seveda vsi ugovori niso nič pomagali. Nemška večina je glasovala za predlog šolskega odseka.

Koroško. — Tudi na Koroškem je bila huda debata o šolstvu. Slovenska poslanca sta izjavila, da ne bodeta glasovala za ljudskošolski proračun, ker niso šole postavno urejene. Nemški poslanci so se pa hudovali nad agitacijami za slovenske šole. Nazadnje se je pa vendar moralo celo od nemške strani priznati, da so prošnje za slovenske šole bile postavno napravljene.

Istrski deželni zbor je vzlic ugovora hrvatskih poslancev sklenil deželnemu odboru naročiti, da razdeli stroške za šole na obe narodnosti tako, da bodo Italijani skrbeli le za italijanske, Slovani pa le za slovenske šole. Predlog sam na sebi ni tako napačen, ali bati se je, da bode italijanski deželni odbor ga tako izvel, da bodo Hrvatje v gmotnem in duševnem oziru na škodi.

Češko. — Spravni odsek je sklenil, da se sprava odloži in to brez vsake motivacije. Mladočehi so zahtevali, da se o spravi preide na dnevni red ali ta predlog je ostal v manjšini, ravno tako tudi predlog Staročehov, da naj vlada poprej izvede narodno enakopravnost in pa nemški predlog, da se o spravi predlogah začne nadrobna debata. Propala je pa tudi motivacija predloga veleposestnikov, v kateri se je med drugim naglašala potreba sprave. Mi zlasti obžalujemo, da je propal staročeski predlog, ki je bil jako utemeljen. Baš to, da noben predlog ni v celoti obveljal, kaže, kako zamotane so politične razmere na Češkem. Mladočehi vse zasluge, da je propala sprava, pripisujejo samo sebi. Dva Mladočeha sta že bila sklicala shode volilcev, da sta se ponašala s tem uspehom mladočeske politike.

Gorenja Avstrija. — V ponedeljek se je v deželnem zboru začela pa tudi končala generalna debata o predlogu poslance Ebenhoča, da bi se pomnožilo v deželnem šolskem svetu število zastopnikov cerkve in deželnega zbora, da bi jeden zastopnikov učiteljstva moral biti veroučitelj in da se zastopniku židovskega veroizpovedanja omeji pravica v deželnem šolskem svetu vdeleževati se posvetovanj samo o židovskih šolah. Predlog je med drugim zagovarjal tudi škof Doppelbauer, kateremu se sedanji šolski zakon zdi premalo kristijansk. Posebno on ne odobruje, da si država prisvaja nadzorovanje nad vsem učenjem v šoli celo nad veroukom. Proti predlogu se je izrazil namestnik, ker so že sedaj v deželnem šolskem svetu vladni zastopniki v manjšini. Jeden liberalec je trdil, da se konservativci le potegujejo za gospodstvo duhovščine v šoli. Od konservativne strani se je pa slišal jako odločen glas po uvedbi verske šole.

Francija. — Anarhista Ravachol-a, katerega je policija toli hrepenela v pest dobiti, so prijeli, izdal ga je neki natakari. V Ravachol-ovem stanovanju našli so več priprav za napravo dinamitnih bomb. Natakariju, ki ga je izdal, dali so 1000 frankov nagrade, policajem pa, ki so ga prijeli, po 500 frankov. Ravachol se je prve dni v zaporu jako oblastno vedel in je odločno tajil, da bi bil on Ravachol, ter da bi bil on prouzročitelj znanih atentatov. Sedaj se je pa že pomiril in tudi priznal, da je on izvršitelj atentata v Boulevard St. Germain in onega v Rue de Clichy. Ker ima Ravachol na vesti še druge dokazane mu zločine, ni drugače misliti, kakor da bo s smrtjo moral plačati svoja djanja — Vest, da bi bila policija zaprla tudi Ravachol-ovega tovariša Mathieu-a, se ne

potrjuje. — Ženo anarhista Chaumentin-a so izpustili. Zahvaliti se ima to okoliščini, ker se je po njenih podatkih prišlo na sled Ravacholu. Tudi njenega moža bodo baje kmalu izpustili, kajti splošno vlada prepričanja, da je Chaumentin nedolžen in da je le iz družbinskih razmer občeval z Ravachol-om — Najbolj boje se v Parizu 1. majnika. Če tudi so glavne tičke že v pest dobili vendar dela vlada velike priprave, da prepreči ta dan nameravane anarhistične izgrede in demonstracije. Premožnejši Parižani nameravajo ta dan zapustiti mesto.

Srbija. — Po dolgem odlašnji se je novo ministerstvo vendar zopet srečno sestavilo. Pašič vstane predsednik in ob ednem prevzame vodstvo vnanjih reči in začasno tudi finance. Velimirovič prevzame javna dela, Milosavljevič notranje reči, Gjorgjevič pravosodje, Nikolič nauk in bogočastje, polkovnik Gjurič vojsko in Dušmanovič trgovino. Vojni in trgovinski minister sta naklonjena liberalcem, kar radikalnemu klubu ni po všeči. Naloga novega ministerstva bo težka in pri velikem naspotju, na katero bo naletelo v skupščini, je težko misliti, da bi se dolgo časa vzdržalo pri tej sestavi.

Grško. — Kralj oziroma nova vlada objavila sta svoj program. V njem poudarja kralj, da so ga interesi države napotili k temu, da je odpoklical staro ministerstvo in sestavil novo ter sedaj razpustil zbornico in razpisal nove volitve. Prejšnja vlada pravi kralj, je popolnoma onemogla in zabredla v najslabše razmere. Vse je v neredu, finance, vojaška organizacija in celo pravosodje izgubilo je mej ljudstvom zaupanje. Treba je preuredbe. Nova vlada skušala bo slabo stanje zboljšati. Zakone izvajala bo nepristransko, finance bo uredila, troške bo po možnosti znižala ter gledala za zboljšanje vojske, mornarice in šolstva. Glede volilne borbe se kralj izjavlja, da vlada ne bo postavila kandidatov, temveč prepustila ljudstvu, da po svojem lastnem prepričanju voli poslance.

Španija. — Anarhisti jeli so se gibati tudi v Španiji. V Barceloni prišli so na sled veliki zaroti, kateri je bil namen. 1. maja napraviti več atentatov. Zarotnike so zaprli. — V Madridu položila sta pa te dni dva anarhista dinamitne patrone na stopnice mej stanovanjem zborničnega predsednika in zbornično dvorano. Zločinca so še na mestu prijeli. Eden je Francoz, drugi Portugalec. Pri njima našli so nekak program, ki določuje, da se imajo na cvetno nedeljo po vrsti razstreliti zbornica, senat, pravosodno poslopje, poslopji ministerskega sveta in vojnega ministerstva, banka in kraljevi dvorec. Mestno prebivalstvo je vsled tega grozno razburjeno.

Obrtnija.

O brušenju in likanju.

(Dalje.)

Kedar rabimo v brušenje in likanje v prah zmljete tvarine, treba nekega sredstva — gladilnega orodja —, s katerim pritiskamo prah do predmeta in s katerim ga drgnemo ob predmet. Iz prahu naredimo poprej s pomočjo vode, vinskega cveta ali pa olja redko testo, ter ga pomažemo po površini gladilnega orodja. To orodje sestoji časih samo od kakega koščeka mehkega usnja, klobučevine, suknja ali platna, katerega s prahom namažemo, potem pa ga z roko pritismo na predmet ter drgnemo tja in sem. Čestokrat pa stvar napravimo narobe. Gladilno orodje ostane mirno, a predmet se suče memo njega, na pr. na stružnici.

Zelo v navadi so tudi takozvane gladilne pile ali gladilni lesovi, katerim pravimo smirekove pile, smirekov les, ako pride pri njih v porabo smirek. Gladilne pile so tenke in zlikane železne ali pa jeklene palice, na pr. stare pile žagarice ali pa sestojе iz raznih kovin (Compositionsfeilen). Lesene pile morajo imeti mehek, povsem enakomerni les (lipa, vrba), v katerega se prah rad in enakomerno vtisne. Čestokrat prilepimo na tak les še usnje, suknò ali kak drug les, potem še le namažemo z gladilnim prahom. Oblika in veličina gladilnih pil in lesov se ravna po predmetu, katerega likamo. Včasih vzamemo dve pili ob enem. Predmet pritrdimo v primež in denemo med obe pili, katere na konceh z roko stiskamo k objektu ter gonimo tja in sèm. Na stružnici likamo na enak način cilindrične predmete. Tedaj jih tudi vrtimo med dvema pilama, ki sta polukrožno izrezani, da se objekta bolje oprimet.

Ker se pa kovinske in lesene gladilne pile ne morejo vpogniti ter prileči poljubnemu profilu predmeta, si pomagamo v tacihi slučajih z raznimi ščetmi (krtačami) in mehkiimi ploskvami iz papirja in blaga, katere so potresene z gladilnim prahom (smirekov papir, smirekovo platno, peščeni papir, stekleni papir in stekleno platno, votličev ali plovčev papir, kremikov papir itd.) (Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Spajanje aluminija. Da se aluminij, ta prelepa in lahka kovina, o kateri smo uže parkrat pisali na tem mestu, tako počasi vdomačuje v naših kovinskih delarnicah, je v prvi vrsti vzrok to, da ga je silno težko spajati (lotati). Sedaj poročajo listi, da sta ključar J. Maudt in puškar H. Huhnholz v Erfurtu izumila nov način spajanja pri aluminiju. Znano je, da se navadni cin ali živo srebro alumija še prime ne in da leta po njem, kakor voda po mastni površini. Novo spajanje je tako trdno, da se lahko kuje in dva pleha aluminija, široka 2 cm in 5 mm debela, zdržita, skupaj spojena, teže 100 kg.

Lepilo v mokroti. Tvarin, katere pridejo z močo v dotiko, ne moremo lepiti z navadnim limom. V takih slučajih si napravimo nastopno lepilo: Vzemi 1 del žganega, na zraku razpadlega vapna in 5 delov sveže skute ali žmitkov ter oboje dobro zmešaj in združi. Med mešanjem prilij toliko vode, da se lepilo vleče v nitkah. Les je treba poprej ogladiti in ko ga namažeš z opisanim lepilom, naj bode nekaj časa dobro skup stisnen med vijaki. Lepilo se hitro strdi in zato je treba z delom hiteti. To lepilo tudi izvrstno rabi pri združenji lončenih razbitih izdelkov, ki stoje na prostem.

Kako male predmete pociniti. Male objekte iz železa, bakra ali medu pocinimo na nastopni način: V razredčeni žvepleni kislini (100 delov vode in 3 dele kisline) jih najprvo oznažimo in speremo. V njej naj leže toliko časa, da so popolnoma svitli in čisti. Potem jih zmijemo z vodo in z žaganjem posušimo. Med tem smo raztopili v ploščnati železni ponvi primerno množino cina in vlili nanj 1 cm debelo plast loja. Dotične objekte spuščamo potem počasi skozi loj v razbeljeni cin, malo pomešamo in zopet ven vzamemo.